

Rahvusrhiivi senistest kogemustest digitaalsel arhiveerimisel ning edasistest plaanidest

Infopäeval MKM-is 02.11.2016

Lauri Leht, digitaalarhiivi direktor

Tarkvaraline abivahend

- Universaalne arhiveerimismoodul (UAM) =
 - kirjelduste ja failide eksport EDHSist +
 - andmete korrastamine ja vormingute migreerimine +
 - tehniline andmete kontroll +
 - edastamine RA digitaalarhiivi.
- UAMi ei oleks vaja, kui riigis oleks ühine EDHS!
- Kasutusel aastast 2009, pidevad täiendused
- Liidestused EDHSidega
- Asutusele esimene üleandmine keerukas, edaspidi üldiselt ladus
- .NET-platvormil, vaja varsti uuele platvormile viia

Digitaalse arhiveerimise eeldused

- RA poolt on välja selgitatud asutuse dokumentide arhiiviväärtuslikkus (hindamine)
- Asutus teab, kus (digi)arhivaalid asuvad (mis on koopiad, mis mitte jne)
- Olemas liigitusskeem ja arhiiviskeem
- EDHSis täidetud minimaalsel tasemel dokumentide kirjeldusandmed (pealkiri, piirdatumid/reg. aeg, viitekood)
- EDHS on UAMiga liidestatud (vastavustabel, ühtlustatud semantika)
- On olemas (juhtkonna poolt toetatud) soov, tahe ja võimalus digiarhiveerimine käsile võtta. Ergutav ja soodustav element on reaalne vajadus (EDHSi vahetus, kolimine, liitumine jms).

Riigikantselei 1/2

- Digitaalsed üleandmised alates 2010 igal aastal
- Ajend: Rahvastiku ministri büroo sulgemine 2010
- Nii pabersäilikute kirjeldused kui digidokumendid
- Juhtkonna tugev toetus ja surve
- EDHS GoPro
- Sisuliselt testasutus UAMi muudatuste osas
- EDHS-UAM liidestuse täiendamine, EDHSi täiendamine
- Failide konverteerimine sobivasse vormingusse (PDF)
- Konverteeritud PDFide kontroll
- E-kirjade vorming EDHSis (.msg, .htm)

Riigikantselei 2/2

- DH koostöö IT-ga!
- Probleem: juurdepääsupiirangute märkimine
- Kas parandada dokumentide pealkirju?
- Praktiline on arhiiv anda üle osade (sarjade) kaupa (1989-2011. a arhivaalid – 9639 pabersäilikut = 16 üleandmist)
- Järgmistel kordadel vajasid arhiiviskeem ja üldtaseme kirjeldus ainult põgusat ülevaatamist.
- Üleandmistel rõhk pabersäilikute ning failide korrastamisel-kirjeldamisel.

Avatud Eesti Fond

- Eraõiguslik sihtasutus, aga RA kogumisallikas
- Teostanud mitu digitaalset üleandmist
- Andmed korrastasid ja kirjeldusi täiendasid RA arhivaar ja asutuse arhivaar koostöös
- Arhivaalide nimekirjad Excelis, sealt UAMi importimine
- Enamus pabersäilikute kirjeldused
- Faile vähe, arhiivivormingus, laaditi käsitsi UAMi

Pabersäilikute kirjelduste üleandmine

- UAMi kaudu, EDHSist või mujalt
- Ladus arhiiviskeemi koostamine ja kooskõlastamine RA-ga
- Näiteks Harju Maakohus:
 - esmalt küsis abi, tutvus UAMiga
 - täpsustas üldtaseme kirjeldusi
 - sisestas säilikute andmed käsitsi
 - ca 1,5 kuud, 600 säiliku kirjeldused
- Edaspidi failide üleandmine juba ladus
- RA ei pea tulevikus andmeid käsitsi sisestama

Poolelijäänud katse

- Ühe asutuse pika tähtajaga digidokumentide üleandmine RA säilitusteenusele
 - Ca 400 000 dokumenti failidena võrguketastel
 - Korrastamata (ei vastanud liigitusskeemi loogikale), vähe kirjeldusandmeid, mittearhiivipüsivas vormingus
 - Asutus loobus ja hindas pingutust liiga suureks (suur töömaht kirjeldamisele, inv-d tehnoloogiasse, andmete migreerimine)
- Õigel ajal tegemata töö on hiljem väga kulukas
- RA ei saa asutuse eest tagantjärele kirjeldusi luua

Kogemused

- Põhiline ajakulu asutuse arhivaaril:
 - EDHS-UAM vastavustabeli loomine ja kirjelduste ühtlustamine (RA-asutuse koostöö)
 - üldtaseme kirjelduste koostamine
 - kui vaja, siis säilikute kirjelduste sisestamine (sh Exceli tabeli ettevalmistus), **aga mitte EDHSist import UAMi**
 - failide konverteerimine PDFiks ja kontroll
 - kirjelduste täpsustamine, sh juurdepääsup-te kontroll
 - (kui pabersäilikud), siis säilikute füüsiline korrastamine
- *Crap in = crap out*
- „Hõre“ dokumendihaldus = probleemne digitaalne arhiveerimine

Edasised plaanid

- Üleandmine ainult UAMi kaudu (nii paber kui digi)
- E-ARKi vormingute ja tööriistade kasutamine
(ERMS Export Module, täiendatud UAM, DBPTK, RODA-in)
- *Snapshotide* arhiveerimine andmekogudest
- Automaatse arhiveerimise juurutamine
- Konkreetsed üleandmiste plaanid ja kokkulepped asutustega mitmeks aastaks ette

- Haldusreform = valdade EDHSide suur arhiveerimine?

Julgustus

Rahvusarhiivil on uus ja suur peahoone Tartus →

Tekkis (mõneks ajaks) palju tühja hoidlapinda →

Asutused saavad hakata paberit üle andma →

Pabersäilikute üleandmisel saab kirjeldused EDHSist →

Mõistlik on EDHSi ja UAMi liidestus üle vaadata →

Kui juba arhiveerimiseks läheb, ehk ka digitaalseks? →

Võtke ühendust ja konsulteerime!

Tänan!

Lauri.Leht@ra.ee

7387535

5035789